

STUDIU DE CAZ – Dreptul Internațional și European al Contractelor

Subiect: Aplicarea CISG și Principiilor Generale (Lex Mercatoria) în contractele internaționale de vânzare

1. Situația de fapt

Un vânzător francez a încheiat un contract de vânzare de oțel pe termen lung cu un cumpărător belgian. În anii următori, prețul oțelului a crescut brusc ca urmare a majorării cererii mondiale, în special în țările emergente. Vânzătorul a solicitat renegocierea prețului invocând o situație de hardship (împrejurări imprevizibile care fac executarea excesiv de oneroasă). Cumpărătorul a refuzat renegocierea. Vânzătorul a introdus acțiune la Tribunalul comercial din Tongeren (Belgia), cerând adaptarea contractului. Tribunalul a considerat că se aplică Convenția ONU privind contractele de vânzare internațională de mărfuri (CISG, 1980) și a analizat art. 79 privind exonerarea de răspundere în caz de impediment. Judecătorul a reținut că majorarea prețurilor nu constituie un impediment și a respins acțiunea vânzătorului.

2. Calea de atac

În apel, Curtea de Apel din Anvers a reținut că CISG nu reglementează expres situațiile de hardship. În consecință, potrivit art. 7.2 CISG, lacunele trebuie completate cu principiile generale pe care se bazează Convenția sau, în lipsa acestora, cu legea aplicabilă determinată potrivit normelor de drept internațional privat. Curtea a apreciat că nu există un principiu general aplicabil, astfel că a recurs la dreptul francez, desemnat ca lege aplicabilă. Dreptul francez consacră obligația de renegociere în caz de hardship, iar refuzul cumpărătorului de a renegocia a fost considerat culpabil. Instanța a admis cererea vânzătorului și a acordat despăgubiri de 450.000 euro.

3. Recursul

Cumpărătorul a formulat recurs la Curtea de Casație belgiană, invocând principiul *pacta sunt servanda* și susținând că vânzătorul era obligat să execute contractul la prețul stabilit inițial, întrucât CISG nu permite adaptarea contractului pentru schimbări economice.

4. Soluția Curții Supreme

Curtea de Casație a respins recursul și a menținut hotărârea de apel, motivând următoarele:

1. Articolul 79 CISG se aplică nu doar în caz de forță majoră, ci și în caz de hardship, întrucât ambele privesc evenimente externe și imprevizibile care afectează executarea.
2. Aplicând art. 7.2 CISG, Curtea a apreciat că lacuna Convenției poate fi completată prin principiile generale care stau la baza acesteia, între care se numără Principiile UNIDROIT privind contractele comerciale internaționale. Art. 6.2.2 din aceste Principii

consacră dreptul la renegociere în caz de schimbare fundamentală a circumstanțelor. În consecință, cumpărătorul trebuia să accepte renegocierea contractului.

5. Probleme juridice principale

1. Dacă majorarea imprevizibilă a prețurilor constituie un impediment în sensul art. 79 CISG.
2. Dacă situațiile de hardship sunt acoperite de CISG sau reprezintă o lacună.
3. Dacă Principiile UNIDROIT pot fi utilizate ca principii generale ale dreptului pentru completarea CISG.
4. În ce măsură principiul *pacta sunt servanda* permite adaptarea contractului în dreptul comerțului internațional.

6. Temeiuri juridice relevante

- Convenția ONU privind contractele de vânzare internațională de mărfuri (CISG), art. 7, 79
- Principiile UNIDROIT, art. 6.2.2 – 6.2.3
- Codul civil francez, art. 1195 (hardship)
- Principiul *pacta sunt servanda* (dreptul obligațiilor)

7. Sarcini

1. Identificați problema juridică centrală din această speță.
2. Cum distingeți între forța majoră și hardship în sensul art. 79 CISG?
3. În ce condiții poate fi completată CISG cu principii generale sau cu legea națională, potrivit art. 7.2?
4. Sunt Principiile UNIDROIT principii „care stau la baza CISG”? Argumentați pro și contra.
5. Formulați o opinie critică privind soluția Curții de casație: considerați că ea promovează flexibilitatea contractelor internaționale sau subminează stabilitatea raporturilor comerciale?

8. Concluzii

Speța ilustrează concurența dintre principiile stabilității contractuale și echității contractuale în dreptul internațional al contractelor. Decizia Curții de Casație belgiene marchează o orientare evolutivă și pragmatică: CISG trebuie interpretată în lumina principiilor contemporane ale comerțului internațional, inclusiv Principiile UNIDROIT, pentru a evita rigidizarea excesivă a contractelor.

O altă concluzie: în virtutea art. 7.2. CISG instanțele sunt obligate să aplice lex mercatoria (principiile generale ale dreptului) atunci când unele chestiuni ce țin de domeniul CISG nu sunt în mod expres reglementate de aceasta.